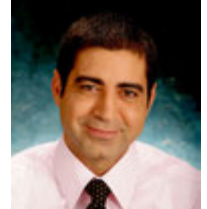

רפורמת "קח-לו" של משה כחלון

שר האוצר הנכנס מבקש לעשות מהפך גם בענף החיסכון הפנסיוני. האם מדובר ברפורמה המיטיבה עם החוסכים, או שמא, בסופו של יום, מה שהיה הוא שיהיה?

מאת: עו"ד (רו"ח) אמיר גבאי

לפני כעשרה ימים (14/06/2015) פורסם תזכיר חוק, במסגרתו מציע שר האוצר משה כחלון שינויים בענף החיסכון הפנסיוני. עד כמה, אם בכלל, הם משפרים את מצבם של הפורשים? ועד כמה נכון להמשיך ולבצע רפורמות בתחום המשוער ליציבות ולאתגרות מרגולציה?

1. תשלום קצבאות

ממי הוא לוקח?

כחלון מציע לקחת את המונופול על תחום תשלום הקצבאות מידיהן של חברות הביטוח וקרנות הפנסיה.

למי הוא נותן?

הוא מציע להעביר "נתח" לידיהן של החברות לניהול קופות הגמל.

מה הוא מציע?

לדעתו, הכנסת החברות לניהול קופות הגמל למועדון הסגור של חברות הביטוח וקרנות הפנסיה, הגופים היחידים הרשאים כיום לשלם קצבה חודשית לציבור החוסכים לפנסיה, תגדיל את התחרות בין הגופים המשלמים קצבאות לפורשים. בכך ישתפר מצבם של החוסכים, הן בתקופת החיסכון והן בתקופת הפנסיה.

מה הוא מפספס?

• הבעלים של חברות הביטוח וקרנות הפנסיה הם אותם הבעלים של החברות לניהול קופות הגמל הגדולות. אין גוף פיננסי נחשב שלא מחזיק גם בחברת ביטוח, גם בקרן פנסיה וגם בקופות גמל, ומנהל אותן כמקשה אחת בצורה רוחבית, ללא "חומה סינית" בין זרוע

שיווקית אחת לשניה, המהווה תנאי בסיסי לקיומה של תחרות אמיתית.

• בתנאים של היום (אותם מקדמי ההמרה לקצבה...), מידת האטרקטיביות הטמונה ברכישת זכויות פנסיה לתשלום מידי של קצבה חודשית, בתמורה לתשלום סכום חד פעמי, לרוב מוטלת בספק, או שלא קיימת. כך שבפועל שינוי זה לא יתרום מהותית לפורשים. מה גם, שלפני הכל, דרוש שינוי חשיבה בקרב ציבור הפורשים. בסולם העדיפות של ישראלים רבים, מידת היכולת להמשיך לסייע כלכלית לילדים עולה בחשיבותה על מידת יכולתם להתבגר בכבוד במהלך שנות הפנסיה המאוחרות, הרחוקות מהעין.

• התנאים לפנסיה החודשית של המחר (אותם מקדמי ההמרה לקצבה...), כך או אחרת, מוכתבים לאותם הגופים באופן די אחיד, מתוך דאגה מוצדקת ליציבותם בעתיד. בגדול, מקדמי המרה לקצבה (למעט הקבועים בפוליסות ותיקות) הם תמונת ראי לעלויות הביטוח "החדש", המוצע על יד כחלון, ביטוח אריכות ימים (הוא מציע לאפשר לקופות הגמל לשלם לפורשים אנונה חודשית מתוך הכספים שנצברו בקופה, שתיכנס גם היא להגדרת קצבה, תוך שהפורש רוכש כיסוי ביטוחי לאריכות ימים).

2. חשבונות לא פעילים

ממי הוא לוקח?

כחלון מציע לקחת חלק מכספי "העמיתים הלא פעילים" מידיהן של קרנות הפנסיה החדשות.

למי הוא נותן?

הוא מציע לתת חלק מכספי "העמיתים הלא פעילים" לידיהן של קרנות הפנסיה החדשות.

מה הוא מציע?

כן, זו לא טעות בניסוח. שר האוצר מציע להצמיד "חשבונות לא

פעילים" של החיסכון הפנסיוני, שצבר החוסך במהלך שנות עבודתו, בקרנות הפנסיה החדשות השונות, ל"חשבונות הפעיל" של החוסך בקרן הפנסיה החדשה. לדעתו, איחוד הכספים יוביל להפחתת עלויות ניהול הכסף שמשלם כיום החוסך. אני כבר מחכה לראות את המבט החדד על פניהם של החוסכים, מהרגע שהם "מגלים" שכספיהם "נעלמו" ועד שמישהו יסביר להם שכספיהם רק הועברו "אוטומטית" לקרן הפנסיה החדשה, בה הם עמיתים פעילים כיום.

מה הוא מפספס?

חלק לא מבוטל מדמי הניהול, הנגבים על ידי קרנות הפנסיה החדשות, נגבה בשיעור כזה או אחר מתוך ההפקדות השוטפות המבוצעות לחשבון הפעיל בקרן הפנסיה החדשה. בחשבונות לא פעילים אין הפקדות שוטפות ולכן בפועל אין גביה של דמי ניהול מסוג זה, מה שמקטין את הפוטנציאל להפחתת עלויות ניהול כספי החיסכון הפנסיוני לאחר איחודם במסגרת קרן פנסיה חדשה אחת.

3. בחירת העובד

ממי הוא לוקח?

כחלון מציע לקחת מידי המעסיקים את האפשרות להציע לעובדיהם, עם הצטרפותם למקום העבודה, מודלים שונים של "הפרשות לפנסיה" (שיעורי הפקדה שונים לביטוחים ולחסכונות פנסיוניים).

למי הוא נותן?

הוא מציע לתת לעובדים, בצורה מוחלטת, את חופש הבחירה בביטוח ובחיסכון הפנסיוני המועדפים עליהם, מבלי שיעלה חשש לניגוד עניינים מצד המעסיקים ולו למראית עין בלבד.

מה הוא מציע?

שר האוצר מציע לאסור על

המעסיקים להתנות את שיעורי תשלומי המעסיק (האחוזים משכר העובד) בבחירת העובד בסוג מסוים של ביטוח או חיסכון פנסיוני, תוך שהוא קובע כי לעת עתה העובד יהיה זכאי לשיעור הגבוה ביותר מבין האפשרויות השונות שמציע המעסיק, עד שיתוקנו הסכמי העבודה והחוקים הרלבנטיים, ככל שיתוקנו. לדעת כחלון, במצב הנוכחי יש חשש לניגוד עניינים ולהיעדר אדישות מצד המעסיק לגבי בחירת העובד. שמירה על חופש הבחירה של העובדים תעודד תחרות בתחום החיסכון הפנסיוני.

מה הוא מפספס?

• בהנחה שלא קיים כיום צידוק מקצועי או כלכלי לקיומם של מודלים שונים של הפרשות לפנסיה, הוא מפספס ש"קו מיישרים תמיד כלפי מטה". לדוגמה, במהרה אותם המעסיקים שמציעים כיום לחלק מהעובדים החדשים, כהטבה נוספת, תשלום נוסף על חשבון המעסיק לטובת רכישת ביטוח אובדן כושר עבודה בחברת ביטוח, "יישרו קו" לפי השיעורים הקבועים בצו ההרחבה לפנסיה חובה ויבחרו שלא לממן מכיסם כיסוי ביטוחי זה עבור עובדים חדשים. עלות כיסוי ביטוחי מורחב לאובדן כושר עבודה בחברת ביטוח יקרה יותר מעלות כיסוי ביטוחי (המצומצם יותר) למקרה של נכות במסגרת קרן פנסיה חדשה, ולכן על שיעור זה של כיסוי ביטוחי (מתוך שכרו של העובד) משלמים יותר בחברת ביטוח.

• אין באמת בפיו בשורה לעובדים. מאז 2005, ממילא מוקנית על פי חוק, לכל עובד, הזכות לבחור באופן עצמאי בביטוח ובחיסכון הפנסיוני המועדפים עליו, וכל השאר זה עניין קוסמטי.

המשך בעמ' הבא

הרווחיות שלך נשחקת?

המסלקה הפנסיונית עובדת בשבילך.

שימוש בשירותי המסלקה הפנסיונית מעניק כלים לשימור לקוחות ולהגדלת ערך לקוח. כבר הצטרפת למהפכה?

מוסיפים לך ערך

מוקד עדיף לשירות הסוכן - המסלקה הפנסיונית
 mislaka@anet.co.il | 03-9076000
 www.anet.co.il/mislaka

רפורמת "קח-לו" - המשך מעמ' קודם

לפני הכל, דרוש חינוך פיננסי, שיקנה לציבור גם מודעות פיננסית וגם כלים פרקטיים, שיסייעו לו בקבלת החלטות באופן עצמאי. גם ב-2015, ישראלים רבים ממשיכים להביט רק על השורה התחתונה בתלוש השכר, תוך התעלמות מוחלטת מהתנאים הנלווים לשכר. גם ב-2015, עובדים רבים מסתמכים אך ורק על ידיעותיו והמלצותיו של המעסיק בכל הקשור לביטוח ולחיסכון פנסיוני, בשל בורותם בתחום, שרק הולכת וגדלה.

4. קופות גמל
ממי הוא לוקח?
 כחלון מציע לקחת מידי מנהלי קופות הגמל "כספים קטנים", שהם מנהלים כיום עבור ציבור החוסכים.

למי הוא נותן?
 הוא מציע להעביר את הכספים לידי החוסכים, "אכול ושתה כי מחר נמות..."

מה הוא מציע?
 שר האוצר מציע להפוך את הוראת השעה (שהוארכה עד ל-30/6/2015), לפיה רשאים החוסכים למושך "סכומים קטנים", שנצברו ב"חשבונות בעלי יתרה צבורה נמוכה", (חשבונות בהם נצברו כספים בסכום שלא יעלה על 7,000 שקל במועד הקובע, בהתקיים תנאים שונים שנקבעו בתקנות) להוראה קבועה. זאת כדי לאפשר לחוסכים ש"טרם מימשו את זכותם" לעשות זאת ללא הגבלת זמן ובכדי "לייעל את

פעילותן של החברות המנהלות.
מה הוא מפספס?
 • מעבר לרצון לייעל את פעילותן של קופות הגמל, הוא מפספס את ההיבט ההתנהגותי. חוסך שמושך כיום מחשבונותיו "סכומים קטנים", מבזבזם על מותרות כאילו זכה בסכום כסף שלא היה לו לפני כן, או שהם נבלעים בצריכה השוטפת. כספים שהוא לבטח יזדקק להם בעתיד, במהלך תקופת הפנסיה המתארכת משנה לשנה. כחלון היה מטיב עם ציבור החוסכים, בטווח הארוך, לו היה קובע במסגרת הוראות החוק כי אכן ניתן למשוך במוזמן "סכומים קטנים" אלו, אולם לא לפני גיל 60. כל הרפורמה המתוארת הינה "משחק הכסאות" אחד גדול, כאשר בסופו לא יותר כסא נוח אחד לפורש, עליו יוכל להתרווח עם יציאתו לפנסיה. לעניות דעתי, נכון לעכשיו, התנהלותו של שר האוצר, בהשוואה להתנהלות קודמיו בתפקיד, הינה "אותה גברת בשינוי אדרת"; שטייניץ היה "המבוגר האחראי", לפיד היה "מנהיג מחאה חברתית" וכחלון הוא "מחולל מהפכות ורפורמות". בפועל, כולם, ללא יוצא מן הכלל, רק לקחו עוד כסף מהציבור, בן מעמד הביניים, בצורה של הגדלות מיסים.

מאמר זה מובא כאן לידע כללי בלבד והוא אינו מהווה תחליף לקבלת יעוץ. במסגרת המאמר מובאות דעה אישית ופרשנות אישית בלבד של כותב המאמר. שום אינפורמציה המופיעה במאמר אינה מהווה המלצה לביצוע או אי ביצוע מהלך כלשהו. מחובתך להתייעץ לפני כל פעולה. מסמך זה מנוסח בלשון זכר אך פונה לנשים ולגברים כאחד.

הרצאה מורחבת בנושא תתקיים בוועידה לחיזוק הידע המקצועי ה-9 שתיערך ב-1 ביולי, המכללה למינהל, ראש"צ.

ועידת הסוכנים והיועצים ה-9 לחיזוק הידע המקצועי
 1.7.15, המסלול האקדמי
 המכללה למינהל, ראש"צ

מוסיפים לך ערך